

STRUKTURA ROMSKIH NASELIJ V PREKMURJU S POUDARKOM NA INFRASTRUKTURNI OPREMLJENOSTI

Robert Ivanc, univ. dipl. geog.

Tkalska 43,

SI – 1000 Ljubljana, Slovenija

e-naslov: ivancrobi@gmail.com

Izvleček

V prispevku želimo osvetliti tiste vidike, zaradi katerih še vedno govorimo o problematiki romskih naselij. Predstavil bom nova dejstva o bivalnih razmerah romskih naselij na območju Prekmurja, ki postavljajo dosedanje družbeno-geografske značilnosti o njih v drugačno luč. Geografsko proučevanje je doslej namenilo premalo pozornosti razpravi o bivalnih razmerah v romskih naseljih v Prekmurju, pa tudi v Sloveniji, lahko pa k razpravi veliko pripomore.

Ključne besede: družbena geografija, demogeografija, geografija naselij, Romi, bivalne razmere, Prekmurje.

STRUCTURE OF ROMANY SETTLEMENTS IN PREKMURJE REGION AND THEIR BASIC INFRASTRUCTURE

Abstract

In this article I would like to show reasons why we still speak about problems of Romany settlements. I will present new facts about living conditions in Romany settlements in Prekmurje region that shed different light on the perceived social-geographical characteristics. By now, geographical analyses emphasized the debate on living conditions too little. It could, on the contrary, contribute substantially, as in Prekmurje region so in Slovenia.

Key words: Social geography, population geography Romany settlements, living conditions, Prekmurje region.

1. Uvod

V medijih se pogosto pojavljajo vesti o neurejenih bivalnih razmerah Romov v Sloveniji. Tovrstne vesti omenjajo, da gre pri romskih naseljih za pomanjkljivo urejeno infrastrukturo ali pa da je sploh ni. Vendar pa lastna opazovanja kot tudi strokovni viri (Janko Spreizer 2002, 2004; Josipovič in Šumi 2008) kažejo, da se je zunanja podoba naselij z večinskim romskim prebivalstvom v zadnjem času izboljšala, izboljšuje se tudi infrastrukturna opremljenost. Kljub temu se na splošno še vedno govori o romski problematiki, kar zlasti rade uporabljajo institucije, ki se ukvarjajo z romskimi tematikami kot tudi državne institucije in »neromsko« prebivalstvo, ki niti ni v neposrednem stiku z Romi. Izraz »romska problematika« za razliko od drugih geografov zlasti pogosto uporablja Zupančič (Zupančič 2003; 2007b). Romsko problematiko povezuje celo z lokaliziranostjo: »romski problemi so izrazito lokalizirani: nastopajo na ravni bližnjih stikov romskega in neromskega prebivalstva« (Zupančič 2007, 216). S takim pristopom se tudi izkazuje marginaliziranost obravnavane

populacije in se jim na ta način dodatno slabša položaj in omejuje vsestransko urejanje naselij.

Značilnosti romske poselitve kot tudi strukturo naselij ne moremo obravnavati kot nekaj splošnega, veljavnega za vso Slovenijo, saj so naselja z večinskim romskim prebivalstvom izrazito heterogena. Med Romi so prisotne regionalne razlike, kjer je v mnogih primerih zaznati odsotnost vseh – zlasti od medijev konstruiranih – problemov. V prispevku so razgrnjeni zamolčani vzroki, zaradi katerih se je tako udomačila »problematika romskih naselij«. Namesto tega predlagamo, da se teme v tem okviru naslavlja z ustreznim izrazom, ki bo bolj uravnoteženo odslikoval predmet proučevanja, ne pa da bo enostransko izrazito marginaliziral že itak do skrajnosti marginalizirano populacijo. Konkretno: romska naselja prevzemajo značilnosti širšega okolja.

Med pripadniki romske etnične skupnosti kot tudi v bivalnih razmerah v Sloveniji so velike razlike. Zaradi korektnosti do vseh pripadnikov romske etnične skupnosti, bo v nadaljevanju uporabljan izraz romska tematika namesto romska problematika. Izraz 'tematika' je v svojih zadnjih delih pričel uporabljati tudi Zupančič. Z izrazom tematika se dotika zgolj tistih naselij v prekmurskih občinah, kjer ni zaznanih problemov z okoliškim prebivalstvom (Zupančič 2007a, 216).

V slovenski geografiji so se z romsko tematiko v zadnjem obdobju ukvarjali predvsem Josipovič, Repolusk in Zupančič. Med avtorji drugih strok bi veljalo izpostaviti še Janko-Spreizer (npr. 2002, 2004) in Šumi (npr. 2008). Slednja se je izrazito posvetila vprašanju etničnosti in mej (npr. 2000). Razen treh že omenjenih avtorjev – geografov se zdi, da je romska tematika v geografiji precej zapostavljena. Analiza objavljenih virov dokazuje, da sta zlasti Josipovič in Repolusk tu zaorala ledino (npr. Josipovič in Repolusk 2000; 2003). V zadnjih treh letih se je dejavneje oglašal Zupančič, ki je v svojih člankih kot primer reševanja romskega vprašanja zagovarjal tudi »prelokacijo romskih naselij« (Zupančič 2006b, 625; 2007a, 239). Tako pisanje me je zelo intenzivno napeljalo k temu, da sem pričel iskati teoretske okvire, kamor bi lahko umestil razvpito romsko »problematiko«. Ker teorije znotraj nazadnje citiranega dela ni bilo moč iznajti, sem se vrnil k preizkušenemu konceptu socialne geografije (elaboriran npr. v Ruppert idr. 1981). Ta koncept se je izkazal za uporabnega pri razumevanju segregiranih naselij znotraj enovitega naselbinskega sistema. Bivalne razmere na eni strani opredeljujejo bivanje samo v ožjem smislu. Če v to vključimo še vrsto dejavnikov, kot so izobraževanje, zdravstveno varstvo in zaposlovanje, lahko govorimo o bivanjskih pogojih (Ivanc 2008, 9), ki povratno vplivajo na strukturo naselij.

Preden preidemo k specifičnim regionalnim razmeram v Prekmurju, se ustavimo ob nekaterih dosedanjih ocenah, vezanih na infrastrukturno opremljenost obravnavanih naselij v Sloveniji, segregacijo naselij z večinskim romskim prebivalstvom ter na marginaliziranost romske etnične skupnosti.

Del naselij z večinskim romskim prebivalstvom je še vedno brez osnovnih komunalnih priključkov. Ponekod nimajo speljane niti ceste do svojih bivališč. Kot navaja Zupančič, je potrebno ta »romska« naselja urediti in vključiti oziroma integrirati v naselbinski sistem Slovenije (Zupančič 2007a, 235). Taki pogledi so neustrezni, saj so vsa naselja del istega naselbinskega sistema. Po drugi strani pa se integracija ne more nanašati na naselja, pač pa na lokalno prebivalstvo. Naselja znotraj naselbinskega sistema pa se seveda lahko ločijo po stopnji infrastrukturne opremljenosti ali drugih značilnostih. Z rabo izraza romsko naselje v tem kontekstu razumem prav tista naselja ali dele naselij, ki izkazujejo potencialno

pomanjkljivo infrastrukturno opremljenost, zlasti pa je zanj značilna prisotnost romskega prebivalstva. V tem smislu naseljem ne pridajamo etničnega predznaka in raba termina 'romska naselja' v nadaljevanju prispevka sloni prav na zgoraj pojasnjenih premisah.

V zvezi z lastniško urejenostjo in pridobivanjem gradbenih dovoljenj se pogosto uporablja in nekritično reproducira izraz (ne)legalna naselja (npr. Zupančič 2003), kar povzema celo Urad za narodnosti (2004, priloga 2), ki bi moral presegati taka diskriminaturna gledanja, ne pa jih celo utrjevati. Če se vrnemo k izrazu »nelegalna« naselja, ki pomeni skupek hiš in drugih objektov brez urejenega lastništva ali pripadajočih prostorsko-ureditvenih dokumentov, gre prav pri nelegalnosti za tisto točko, ki prisotnost Romov v Sloveniji šteje kot intruzijo, kot tujek, ki ga je čimprej potrebno odstraniti. Neurejenost lastništva in lokacijskih ter gradbenih dovoljenj je tako tesno povezana z marginalizirano pripadnikov romske etnične skupnosti, (ne)legalnost gradnje ali naselja pa s tem nima nikakršne zveze. Izraz nelegalna naselja še pogloblja negativno stereotipizacijo. Poleg tega so Romi večinoma lastniki svojih hiš in zemljišč.

Cilj v prispevku je nakazati izboljšanje stanja naselij z večinskim romskim prebivalstvom v Prekmurju, skupaj z vzroki, ki so pripeljali do teh sprememb. Kot velja trditev, da romska etnična skupnost v Sloveniji ni enotna skupina brez medsebojnih razlik, lahko tudi znotraj Prekmurja opazimo razlike med naselji in tudi znotraj samih naselij. Na podlagi tega lahko sklepamo, da Romi ne v Prekmurju ne v Sloveniji niso enotna populacija, temveč so izrazito regionalno razdeljeni in živijo v različnih družbenih in regionalno specifičnih pogojih. Odtod izhajajo ključne razlike tako v infrastrukturni opremljenosti obravnavanih naselij, kot tudi v odklonilnem odnosu in netolerantnosti večinskega prebivalstva do Romov. Naselja z romskim prebivalstvom niso statistično samostojne naselbinske enote. Romi živijo v ločenem in prostorsko zaokroženem delu naselja, ki kljub temu niso etnično homogena skupnost, kar prikazujem na primeru Ojtine¹. Slednje lahko zasledimo tudi v drugih »romskih naseljih«. Zatorej oznaka »romska naselja« ni najprimernejša, ker v teh naseljih ne živijo samo Romi. Nedvomno gre za segregirane in marginalizirane naselbinske enote, nimajo pa jasne, ustrezne opredelitve v naselbinskem sistemu Slovenije.

2. Pregled bivalnih razmer po občinah v Prekmurju

V pričujočem prispevku so analizirani statistični podatki o prebivalstvu Prekmurja in podatke o številu Romov po občinah in naseljih v Prekmurju, ki jih je objavil Urad za narodnosti. V okviru terenskega dela² sem analiziral naselje Ojtina, na primeru katerega dokazujem znatno boljše stanje, kot je to pripravljena priznati večina strokovne in laične javnosti.

V analizo sem vključil naselja v prekmurskih občinah, kjer živijo Romi. Kot osnovni podatkovni vir uporabil zbrane podatke prekmurskih občin, ki jih je leta 2004 pripravil Urad za narodnosti (vir: Urad za narodnosti 2004).

Kot je razvidno iz preglednice 1, je v Prekmurju 33 romskih naselij. Urad za narodnosti navaja podatek 34 naselij (Urad za narodnosti, 2004). Pri tem sem upošteval stanje v naseljih Vanča vas in Borejci, ki skupaj tvorita strnjeno prostorsko celoto. Na nezanesljivost podatkov o številu »romskih« naselij v Prekmurju kažejo tudi podatki o številu Romov v naseljih Pince,

¹ Ime naselja Ojtina za romsko naselje Vanča vas-Borejci uporabljajo tamkajšnji prebivalci (Josipovič in Repolusk, 2003; Josipovič in Šumi 2008).

² Terensko delo v Prekmurju sem opravil v okviru raziskave, ki je bila podlaga za diplomsko delo v letu 2008.

Petišovci in Kuzma. V omenjenih treh naseljih naj bi bilo glede na podatke iz preglednice 1 manj kot po 10 Romov. Po drugi strani nekatere ocene o številu Romov v Sloveniji močno odstopajo od uradnih podatkov. Nekateri podajajo oceno okoli 10.000 (npr. Horvat 2000), podatek iz zadnjega statističnega popisa v Sloveniji pa navaja 3.246 prebivalcev, ki so se opredelili kot Romi (Statistični urad RS 2009).

Preglednica 1: Število Romov po naseljih v Prekmurskih občinah

Zap.št.	Romsko naselje	Občina	Romi v naselju
1.	Püšča	Murska Sobota	670
2.	Černelavci	Murska Sobota	250
3.	Nemčavci	Murska Sobota	30
4.	Murska Sobota	Murska Sobota	150
5.	Ropoča	Rogašovci	42
6.	Pertoča	Rogašovci	149
7.	Serdica	Rogašovci	180
8.	Sotina	Rogašovci	80
9.	Kramarovci	Rogašovci	13
10.	Ocinje	Rogašovci	10
11.	Dolina	Puconci	86
12.	Kušanovci	Puconci	40
13.	Lemerje	Puconci	57
14.	Vadarci	Puconci	
15.	Zenkovci	Puconci	290*
16.	Ojtina (Vanča vas-Borejci)**	Tišina	365
17.	Cankova	Cankova	24
18.	Domajinci	Cankova	71
19.	Gornji Črnci	Cankova	49
20.	Krašči	Cankova	74
21.	Lendava	Lendava	48
22.	Dolga vas	Lendava	118
23.	Pince	Lendava	2
24.	Petišovci	Lendava	9
25.	Črenšovci***	Črenšovci	115
26.	Trnje	Črenšovci	26
27.	Beltinci	Beltinci	67
28.	Dokležovje	Beltinci	36
29.	Na Gornjih Slavečih	Kuzma	37
30.	Dolič	Kuzma	52
31.	Kuzma	Kuzma	5
32.	Dobrovnik	Dobrovnik	30–50
33.	Izven naselja Gomilica	Turnišče	42
SKUPAJ			3.237

* število 290 se nanaša na obe naselji skupaj (Vadarci in Zenkovci)

** V tabeli sem Vančo vas-Borejce označil kot eno naselje, zaradi česar je skupno število naselij 33 in ne 34

*** romski zaselek je lociran izven naselja Črenšovci in delno že sega tudi na območje sosednje k. o. Odranci.

Vir: Urad za narodnosti 2004.

Kot je omenjeno že v uvodnem poglavju naselja z romskim prebivalstvom niso statistično samostojne naselbinske enote, izjema je le naselje Püšča. Sicer pa Püšča po številu prebivalcev izstopa med t. i. romskimi naselji.

2.1. Komunalna opremljenost naselij, kjer živijo Romi

V nekaterih občinah so 'romska naselja' urejena in imajo vsa upravna dovoljenja, kar velja zlasti za občino Murska Sobota. V tej občini so vsa naselja priključena na javni vodovod, v nekaterih primerih pa niso priključeni na sistem kanalizacijskega omrežja (mimogrede: kanalizacija v naseljih prekmurske regije v mnogih primerih ni urejena niti v naseljih večinske populacije). Romska naselja so opremljena z elektrovodi, telefonskimi linijami in osnovno prometno infrastrukturo. Podobno so urejene razmere tudi v občini Tišina in Turnišče. Tem občinam bi lahko prišteli:

- občino Dobrovnik, kjer je občina izvajala idejno zasnovo za prostorsko ureditev s cestami, ulično razsvetljavo vodovodom in kanalizacijo;
- občino Beltinci, kjer je infrastruktura urejena, razen v naselju Dokležovje, ki še nima urejene javne poti;
- občino Rogašovci, kjer so sicer težave s postopki urejanja lastništva in gradbenih dovoljenj, je pa zadovoljiva osnovna infrastruktura z elektrovodi, telefonskimi linijami, vodovodnim omrežjem in prometno infrastrukturo – kot v nekaterih ostalih primerih pa nimajo urejene kanalizacije.

Slabše stanje glede osnovne infrastrukture je v ostalih prekmurskih občinah z romskim prebivalstvom. Tam je pomanjkanje osnovne infrastrukture bolj izrazito. Praviloma se pojavljajo tudi problemi pri urejanju lastništva, pridobivanja dokumentacije, lokacijskih in gradbenih dovoljenj. So pa tudi tu opazna organizirana prizadevanja občin in lokalne romske skupnosti pri reševanju infrastrukturne (ne)urejenosti naselij in s tem povezanim izboljševanjem bivalnih razmer.

V primerjavi z občinami z romskim prebivalstvom v jugovzhodni Sloveniji so opazne velike razlike v infrastrukturni opremljenosti, v bivalnih razmerah in posledično v vključenosti v širšo družbo. Regionalna in lokalna heterogenost obravnavanih naselij pa je značilna tudi znotraj posameznih naselij. Do take diferenciacije pride zaradi socialnega razslojevanja na mikroravni. Postopoma se oblikujejo deli naselja, kamor so se umaknili nekateri Romi, ki se iz različnih razlogov ne želijo več enačiti z ostalimi Romi in se umikajo iz tradicionalne sredine na rob naselij ali pa se celo odselijo v večja urbana središča, najpogosteje v Mursko Soboto.

3. Naselje Vanča vas-Borejci ali Ojtina

Po zunanji podobi se deli naselij in naselja z romskim prebivalstvom na prvi pogled ne ločijo od ostalih naselij v Prekmurju. Romsko angažiranje ob pomoči občin pri reševanju lastniških in lokacijskih zagat in težav ter pri zagotavljanju osnovne infrastrukturne opremljenosti, je omogočilo kvalitativni premik v zunanji podobi naselij in tudi v medsebojnem odnosu s širšo okolico. Lep primer tega je naselje Ojtina, ki jo predstavljam v pričujočem poglavju.

Izbira naselja Ojtina ni bila naključna. To naselje je bilo izbrano kot primer naselja, ki ne le da ne zaostaja za edinim samostojnim romskim naseljem Püšča, ampak jo denimo v zaposlitvenem in infrastrukturnem smislu celo prekaša. Zlasti je bila opazna ureditev in transformacija v sodobno naselje.

Naselje Ojtina je v občini Tišina. Občina Tišina je bila do leta 1998 del občine Murska Sobota na njenem zahodnem robu. Od takrat je to samostojna občina, ki meri 38,8 km² in ima 4.284 prebivalcev. Skupno je v občini 12 naselij (Statistični letopis 2001, 565).

Kot je razvidno iz preglednice 1, živi v naselju 365 prebivalcev. Prebivalci naselja navajajo število okoli 350. Statistično pa se naselje uvršča med dve katastrski zemljišči in ne predstavlja samostojne naselbinske enote. Manjši del naselja nad cesto (slika 1) obsega približno petino hiš in šteje 74 prebivalcev (Urad za narodnosti 2004, 9). Preostali, večji del naselja pa spada k Vanči vasi. Skupno število hiš je okoli 80. Tako pride na stanovanjsko enoto 4,4 prebivalca. Kljub razdeljenosti naselja pa deluje kot strnjena, funkcionalna celota. Po navedbah prebivalcev v naselju ne razmišljajo o osamosvojitvi naselja in novem skupnem imenu, čeprav funkcionirajo kot homogena celota. V naselju ničesar ne pogrešajo, razen obnovitev kanalizacije in boljšo informacijsko komunikacijsko infrastrukturo.

Večino prebivalcev opravlja sezonska dela ali pa so zaposleni preko javnih del. Znatni del jih dela v Avstriji blizu meje v tovarni Schmidt. Manjši delež prebivalcev prejema socialno pomoč. Brezposelnih je relativno malo. S kmetijstvom se ne ukvarja nihče, le nekaj hiš ima kokoši ali prašiča. Zaposlene so tudi tri mladoletne osebe med 15 in 18 leti. Skoraj vsi otroci končajo osnovno šolo.

Večina prebivalcev v naselju je Romov. Še pred desetimi leti se jih je veliko opredelilo kot cigani, danes pa se v celoti opredeljujejo kot Romi. V naselju je veliko priseljencev, ki se večinoma priselijo zaradi porok. V glavnem se priselijo ženske, ki se prisožijo v naselje in izhajajo iz okoliških romskih naselij (večinoma iz Püšče in zahodnega dela Goričkega), pa tudi iz tujine iz okoliških držav (Avstrija, Madžarska, Hrvaška). Prebivalci naselja nimajo pogostih stikov s prebivalci romskih naselij v vzhodnem Prekmurju. Intervjuvanci navajajo, da v naselju bivajo tudi Slovenci, Hrvati, Nemci, Avstrijci, Madžari in Turki. V nekaj primerih se priselijo cele družine. Nekateri naselje tudi zapustijo, kar je sicer redek pojav, v glavnem pa se preselijo v stanovanjske bloke v Murski Soboti.

Slika 1: Načrt naselja Ojtina z mejo med statističnima naseljema Vanča vas in Borejci. (Vir: Josipovič 2003)

Vsi prebivalci naselja so lastniki parcel, stanovanjske hiše niso črnogradnje, temveč so postavljene na podlagi lokacijskih dovoljenj in gradbenih dovoljenj. Vse hiše imajo hišne številke in urejene ohišnice. Zemljišča za gradnjo so kupili že v 60-ih letih prejšnjega stoletja. V letu 2008 so asfaltirali dovozno pot do nogometnega igrišča in parkirišče ob nogometnem igrišču. Kar se tiče stanja infrastrukturne opremljenosti sredi leta 2008, je bilo naselje enakovredno opremljeno v primeri z drugimi naselji v Prekmurju. Imajo vodovod z lastnim vodnim zajetjem, elektriko in ostalo potrebno infrastrukturo. Električna napeljava je po hišah, ki imajo lastne številke, na podlagi katerih tudi plačujejo porabljeno energijo. Večina hiš je novejšega datuma ali pa so bile prezidane. Približno četrtina jih je bilo brez fasade, vrtovi so

bili urejeni in tudi odvoz smeti je bil organiziran. Odprtih smetišč v naselju ni. Tudi vozni park je dober. Večina gospodinjstev ima lasten avto. Večina gospodinjstev je priključena na omrežje interneta preko telefonskih priključkov ali pa tudi na druge načine s pomočjo kabelske TV, satelitskega krožnika, mobilne telefonije – katero vsi uporabljajo. Optičnega kabla v naselju ni.

Z občino imajo večinoma slabe izkušnje pri delitvi denarja. Pri financiranju nogometnega klub Roma v Ojtni so diskriminirani v primerjavi z nogometnim klubom v naselju Tišina. Prebivalci navajajo tudi negativne izkušnje z obnovo kanalizacije, ki je bila zgrajena že sredi 80-ih let in se zaradi na novo asfaltirane ceste poseda. Obnova je nujna, vendar občina ni zainteresirana za sofinanciranje obnove (Ivanc 2008, 74). V poročilu, ki ga je izdelal Urad za narodnosti, je pri naselju Ojtina (Vanča vas-Borejci) navedeno, da v tem naselju kanalizacija še ni dokončana (Urad za narodnosti 2004, priloga 2, 9). Ugotovitve s terenskega dela pa kažejo, da temu ni povsem tako. Kot menijo prebivalci naselja, občina z njimi pogosto manipulira in jim odreka pravice pri pomoči, ki jo sicer zagotavlja večinski populaciji. Zato prebivalci veliko stvari sami financirajo. Urejenost naselja kaže, da so pri tem uspešni, saj se po zunanji podobi ne loči od ostalih naselij v Sloveniji. Nasploh Ojtina izkazuje velik napredek pri urejanju bivalnih razmer, na kar so prebivalci zelo ponosni in so mnenja, da je njihovo naselje v vseh ozirih najbolj urejeno romsko naselje. So v dobrih odnosih z okoliškimi prebivalci. Slednji jih spoštujejo zlasti kot dobre nogometaše. Prebivalci Ojtnine se počutijo kot del širše družbe in spoštujejo pravni red države. Državnim organom, kot je policija, povsem zaupajo in bi se v primeru težav obrnili nanje. Sicer nimajo slabih izkušenj pri obravnavanju s strani policije in ne čutijo pritiskov ali oblik diskriminacije.

4. Zaključek

Opisani primer Ojtnine dokazuje uspešno transformacijo »romskega« naselja v moderno naselje, ki je povsem primerljivo z ostalimi naselji večinske populacije.

V literaturi se pogosto uporablja docela neprimeren izraz o nelegalnosti romskih naselij, kar ne bi moglo biti dlje od resnice. Takim zgrešenim izrazom se je potrebno v širokem loku izogniti, sicer se lahko družbi vrnejo kot bumerang družbenih napetosti in konfliktov. Pravilno in znanstveno korektno bi bilo uporabljanje izraza infrastrukturno manj urejeno naselje. Izraz naj bi se uporabljal v primerih, ko v nekaterih naseljih ali delih naselja niso urejena lastniška razmerja in lokacijsko-gradbena dovoljenja. Najpogosteje se to pojavlja tam, kjer so Romi najbolj odrinjeni na rob družbenega okolja, kjer je diskriminacija najbolj prisotna in kjer so Romi najbolj segregirani. Vendar je romsko prebivalstvo tudi v najbolj eklatantnih primerih še vedno lastnik svojih nepremičnin.

Primer Ojtnine v Prekmurju s svojo zgledno urejenostjo ruši predsodkov polno in stereotipno gledanje na romska naselja. Težav z lastništvom in črnimi gradnjami ni, bivalne razmere Romov in ostalega prebivalstva naselja so zadovoljive ter na ravni naselij večinske populacije. Zato nikakor ne gre posploševati, da gre v primeru romskih naselij venomer za vprašanja »legalnosti« naselij.

Naselja, kjer živijo Romi, ne nastopajo kot samostojne naselbinske enote. Edina izjema je naselje Püšča. V vseh ostalih primerih nosijo ime bližnjega naselja in imajo vsi objekti eno hišno številko. Ojtina bi lahko bila samostojna naselbinska enota, saj nastopa kot homogena funkcionalna celota. Kljub temu je razdeljena med naselji Vanča vas in Borejci.

V terenskem delu je bilo ugotovljeno, da so bili tudi drugod v Prekmurju doseženi določeni uspehi pri reševanju bivalnih razmer v naseljih z večinskim romskim prebivalstvom. Ti uspehi pa niso privedli tudi k reševanju drugih perečih problemov. Romi namreč še vedno bistveno težje vstopajo na trg zaposlovanja, v izobraževanje in bolj omejeno dostopajo do zdravstvenih storitev.

Terenska raziskava je pokazala, da imajo romska naselja večinoma vse lastnosti statistično samostojnih naselij. Pa vendar se jim ta samostojnost z izjemo Püšče kljub prizadevanjem Romov krati. Pristopi, kot so prelokacija, integracija romskih naselij in podobno, so zato neustrezni in po moji oceni ne bodo doprinesli k zmanjšanju stopnje diskriminacije Romov v Prekmurju in Sloveniji.

Viri in literatura

- Horvat, J. 2000: Položaj Romov v Sloveniji in uporaba romskega jezika. V: Narodne manjšine 4 : Živeti z mejo. Zbornik referatov na znanstveno kulturnem srečanju v Murski Soboti 5–6. junija 1998. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, str. 120–132.
- Ivanc, R. 2008: Bivanjski pogoji Romov v Sloveniji. Diplomsko delo. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, str. 102.
- Janko-Spreizer, A. 2002: Vedel sem, da sem Cigan – rodil sem se kot Rom: znanstveni razisem v raziskovanju Romov. ISH – Fakulteta za podiplomski humanistični študij, Ljubljana, str. 369.
- Janko-Spreizer, A., 2004: Avtohtoni in neavtohtoni Romi v Sloveniji. Razprave in gradivo, 45, str. 202–225.
- Josipovič, D., Repolusk, P. 2000. Problematika Romov v občini Turnišče. Zupančič, J. (nosilec projekta). Inštitut za geografijo, Ljubljana, str. 46.
- Josipovič, D., Repolusk, P. 2003: Demografske značilnosti Romov v Prekmurju. Acta Geographica Slovenica, 43, 1, str. 127–149.
- Josipovič, D., Šumi, I. 2008: Avtohtonost in Romi. Dve domovini 28. Založba ZRC, Ljubljana.
- Poročilo o položaju Romov v Republiki Sloveniji, 2004. Vlada Republike Slovenije – Urad za narodnosti, Ljubljana, str. 61.
- Ravbar, M. 2007: Socialno-geografska preobrazba naselbinskih struktur – kako usmerjati razvoj. Dela, 27, str. 81–100.
- Ruppert, K., Schaffer, F., Maier, J., Paesler, R. 1981: Socijalna geografija [Sozialgeographie – orig.]. Školska knjiga, Zagreb, str. 160.
- Statistični letopis Republike Slovenije 2001, 2001. Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, str. 662.
- Statistični urad Republike Slovenije – Popis prebivalstva 2002. Medmrežje: http://www.stat.si/popis2002/si/rezultati/rezultati_red.asp?ter=SLO&st=7 (7. 2. 2009).
- Šumi, I. 2000: Kultura, etničnost, mejnost: Konstrukcije različnosti v antropološki presoji. Založba ZRC, Ljubljana, str. 214.
- Zupančič, J. 2003: Romska vprašanja v luči prostorskih odnosov. V: Evropa, Slovenija in Romi. Zbornik referatov na mednarodni konferenci v Ljubljani 15. 2. 2002. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, str. 112–129.
- Zupančič, J. 2004: Prostorski problemi romskih naselij na Dolenjskem in v Sloveniji. Rast, 5, str. 510–523.
- Zupančič, J. 2006a: Funkcije in problemi romskih naselij v luči boljše družbene integracije Romov. V: Poklicno informiranje in svetovanje za Rome – PISR. Zbornik, Zavod za izobraževanje in kulturo, Črnomelj, str. 42–56.

Zupančič, J. 2006b: Poti k reševanju prostorske problematike romskih naselij. Rast 6, str. 616–627.

Zupančič, J. 2007a: Romska naselja kot poseben del naselbinskega sistema v Sloveniji. Dela, 27, str. 215–246.

Zupančič, J. 2007b: Premisleki h koncepciji urejanja romskih naselij v Sloveniji. Rast 5, str. 676–688.

STRUCTURE OF ROMANY SETTLEMENTS IN PREKMURJE REGION AND THEIR BASIC INFRASTRUCTURE

Summary

Media place considerable attention inadequate housing conditions for the Roma in Slovenia, most frequently referring to either insufficient or non-existent infrastructure. Improper presentation of the Roma in Slovenian media stands as an extensive research challenge that is both connected with the question of inclusion and discrimination, with reference to the housing policy in Slovenia.

The Roma inhabited places divided from other residents, as the broader community did not accept them as foreigners. Those were relations traceable to this day. When referring to the Roma, numerous authors, as well as the media, speak of a low Roma culture, including insufficient hygiene standards, and of a culture lacking working habits and a wish for education. However, this does not stand for some cultural patterns bound to be developed by the Roma. Namely, all the given characteristics that are manifested into various forms of stereotypes and prejudices can only derive from social marginalisation of the Roma community and from a lack of familiarity with the Roma culture.

The main part of the thesis consists of an analysis of Roma settlements, thus pointing to main features of the Roma's settlement, development of their residential areas, and ownership characteristics. Most of the Roma in Prekmurje live in compact Roma settlements, mostly located either in the outskirts or outside bigger residential areas, thus isolated from the majority population. Merely a small proportion of the Roma live in residential areas – in houses or apartments – together with the rest of the population; however, this proportion is growing gradually. The author takes a critical stance towards certain literature discussing the Roma that tends to offer uncritical reproductions of descriptions and data on Roma settlements.